

David Moješčík svou tvorbou vybočuje z rámce dnešního českého sochařství. Nachází inspiraci tam, kde ostatní nehledají. Nechává se ovlivnit skulpturami, kterými mnozí dodnes pohrdají. Výsledkem jeho precizní práce je jen několik málo soch, z nichž většina ovšem působí jakoby vytržena z proudu neustálé proměnlivosti. D. Moješčík stojí mimo hlavní proud, není ani „cool“, ani „in“ a přesto přináší něco podivně nového, vzrušujícího ve své nečasovosti, nejednoznačnosti a nesnadné uchopitelnosti.

Po absolvování kamenosochařské školy v Hořicích studoval David Moješčík v sochařském ateliéru M. Gabriela na brněnské FaVU. Tam získal první zkušenosti s polyesterem -s materiálem, jenž se stal jeho hlavním vyjadřovacím prostředkem. Moješčík dokáže využít všech jeho předností. Díky tomu může své skulptury variovat v mnoha různých postojích, polohách a pózách, kterých by s pomocí klasických sochařských materiálů nebyl schopen dosáhnout.

D. Moješčík jako jeden z mála současných umělců nachází inspiraci v sochařství starého Egypta. Odtud pochází jeho fascinace uzavřenou, hladkou a vyleštěnou formou. Egypťané dodávali figuře co možná největší zdání pravdivosti a životnosti tím, že do jejích očních jamek vsazovali skleněné napodobeniny. Stejný způsob oživení používá D. Moješčík. Nalézt ovšem můžeme i jisté odlišnosti – především, co se týká hmotového chápání sochy. Moješčíkovy plastiky nejsou do sebe uzavřeným blokem chladného netečného materiálu. Hmota je v jeho dílech tematizována z odlišných úhlů pohledu.

Vedle Egypta na D. Moješčíka působí také odkaz evropského klasicismu. Z jeho sochařského kánonu si David Moješčík vybral především sklon k preciznosti a maximalizované pravdivosti a vedle toho také touhu po ideálním tvaru jako součtu podob jednotlivých předobrazů. Pro klasicismus byla ovšem tato tendence osudná: vyústila v chlad a odtažitost. D. Moješčík se těmto nástrahám úspěšně vyhýbá neustálou oscilací mezi idealizující stylizací a veristickým přepisem. Ostatně právě tento autorův vnitřní pohyb dodává sochám zajímavou dynamiku a napětí.

Jak idealizace, tak i naturalismus Moješčíkových soch jsou pouze záležitostmi prvního a povrchního vjemu. Autor divákovi cestu dál - do sochy, tj. k tomu, co se ukrývá, nijak nezjednodušuje. Pohrává si s detaily. Veristicky modeluje šíji, chodidla, ruce, záda, vsazuje svým sochám skleněné oči. Dokonce i hladký povrch jeho skulptur-těl svádí k rychlým závěrům. Často tomu napomáhá i barva povrchu. Tím vším autor záměrně navozuje dojem objektivního přepisu skutečnosti. Moješčíkovi ovšem nejde o prvoplánovou efektnost veristického realismu, ke které sklouzávala řada autorů před ním. Nemá nic společného s

Hansonem a dalšími autory, kteří se přepisem figury zabývali v rámci hnutí pop-artu. Moješčík si nechce hrát s ikonami masové společnosti, není jimi fascinován.

Jeho postavy se do sebe jakoby choulí. Krčí se. Ne ovšem tak, jak to známe z Gutfreundovy Úzkosti. Nemrazí nás z pohledu na ně, přesto jsou ale při prvním pohledu podivně chladné. Ten chlad, který snad může vytanout na mysli pod dojmem té prvotní povrchní hry na skutečnost, působí jen krátce. Po chvíli si totiž uvědomíte, že ty skulptury se nechoulí vlivem vnějšího prostředí. Vypadají spíš jakoby se obtáčely kolem svého středu. Tím středem ovšem není hmota, ale prázdno, uvědomíme-li si, že figury jsou uvnitř duté. Jejich plášť, oddělující vnitřní od vnějšího, obaluje prázdno. A prázdno z Moješčíkových soch vyzařuje a sálá. Působí, řekl bych, „energeticky“. Autor možná tímto choulením naznačuje transformaci hmotného - slupky - kůže - pláště v nehmotné nic. Hmota těla zde kontemplyje sama sebe. Jakoby D. Moješčík chtěl ve svých figurách potvrdit tezi o nehmotném charakteru hmoty, jak se o něm dozvídáme ve východoasijských filosoficko-náboženských systémech a v moderní kvantové fyzice.

Skrývaná nehmotnost a patrná subtilnost na první pohled hmotných soch se pojí s další aspektem Moješčíkových figur, který tvoří další vrstvu onoho vnitřního napětí. Tím druhým pólem je podivný rozpor mezi naturalisticky tvarovaným pohlavím a celkovým bezpohlavním vyzněním postav. Znaky pohlaví jsou tu jakoby nepatřičné a navíc. Jakoby byly jen tím, co zůstalo, čeho podstata byla dávno transformována. Prostředek fyzického tvoření by z toho úhlu pohledu pak mohl být vnímán jako atribut tvorby duchovní. Moješčíkovy na první pohled lépe ženy svým ideálním chladem dokazují svou asexualitu. Jde o jakési éterické postavy, které by v souladu s jedním z názvů bylo možné označit za anděly. Za shluky hmoty-energie, které jako by měly trvat jen chvíli a pak se opět rozplynout v nicotě. Jsou to tvary, jejichž předobraz (eidos –idea) je snad někde přítomen a teď se jen na chvíli z pod rukou umělce zjevil, vtisknul do hmoty, aby zapůsobil svou jinakostí, éteričností, neuchopitelností. Tyto shluky energie jsou tak vzdálené a přeci tak blízké. Jsou tu možná s námi, aniž o nich víme. Stejně je tomu s Moješčíkovými sochami: nenutí se do našeho zorného pole, ale jejich přítomně akcentovaná neúčast je jedním z aspektů, které z nich činí předmět našeho zájmu.

Martin Mikolášek